

מסורת הש"ס

א) ונקמן עמוד בן, ז) נפס"ב: ממשומד, וכן להלן משומדו, א) נכירות דף ג, ד) נפס"א: דמשומד, וז"ה נכה"ט, ט) נפס"ב: דמשומד, וכן להלן, ו) נפ"ש דהתם אימא אע"פ שנש' לדוקים הן ממחירות מן הפרשים ולכן י"ל כדלשכתן ציומא פרק א' דף ק"ע: דשם אימא בלשון זה, ו) נפס"א: אע"פ שדדוקות מן ממיראות,

‏‏

הגהות הב"ח

א) גמ' אימא עד שלא יצא היום: (ז) שם הוא גברא דנפק בחומרתא: (א) הוב' ד"ה הולא וכו' אינו כע"ג (ועוד מדפליגי) תפ"מ וי"צ ס"א ומדפליגי: (ד) ד"ה מיון וכו' טענת של עץ שחותמה ממין אחר: (ה) ב"ד" וכן משמע ממועד קטן דמזמא: (ו) בא"ד ולא שייך למגור בלשם דילמא שלף:

‏‏

מוסף רש"י

מי שנתן רשותו. לבני חל'ר פניו ששבת ולא עירב ולאחר שיעול הולא מניחו לחל'ר, אומר. על בני חל'ר דהדר שקליה לרשותיה (לעיר סח).

‏‏

רבינו חננאל

והתנן מי שנתן רשותו והוציא בין בשוגג בין במזיד אומר דברי ר' מאיר. ודחי רב יוסף ותי' במתנתא אינו אומר דברי ר' מאיר. ר' יהוד' אומר בשוגג (לבטל) ויכיל [לבטל], אבל אם הוציא במזיד לאסור עליהן אין יכול לבטל. מי שנתן רשותו והוציא (אחר) בין שוגג בין מזיד אומר דברי ר' מאיר. ר' יהודה אומר מיד אומר שוגג אינו אומר. במה דברים אמורים בשלא החזיקו בני המבוי במבוי, אבל אם הוציאו הכלים אין (ואסרין) [ואסר]. הוא בין בשוגג בין במזיד אומר מר רבי יהוד' אומרה בלשון אחרת מהרו ועשו צורכיכם במבוי עד שלא תחשך ויאסר עליכם אלמא גוי הוא. ואין ביטול רשות מוציל במקום גוי עד שיטכיר. והא אנון נתן מתני' עד שלא יוציא ויאסר עליכם אלמא לאו

אימא אינו אומר. לר"מ: והפניא. בניחוסא: עד שלא נתן כו'.

אשראל שלא עירב קאי: יכול לבטל אע"ג דמומרי' הוא לחלל שבת יכול לבטל: **במוזי אין יכול לבטל**. קסבר ר' יהודה מחלל שבת אין יכול לבטל בלא שכירות: **אומר**. דהדר שקליה לרשותיה ובשוגג נמי

קנסו שוגג אטו מוזי: **במה דברים**

אמורים. ר"מ קאמר לה דאילו ר' יהודה לנישגא דמתני' קאמר דלא מהניא חזקה וללישנא דברייתא דקאמר ר' יהודה עד שלא תחשך טעמא לאו משום דלא מהניא חזקה הוא אלא משום דקסבר הרי הוא כעובד כוכבים וגבי ישראל שזיטל איכא למימר דאפי' לר' יהודה מהניא חזקה וזמה דברים אמורים דברי הכל הוא: **והא אנו פנו**. לר' יהודה עד שלא יוציא אלמא מהני זיטול כל כמה דלא הדר ציה וצחוקה הוא דפליג דקסבר לא מהניא: ואיצעי' **אימא**. מתני' דמשמע דדוקי מבטל במומר לחלל זננעא: גינלי פניס. חלוף: **מומר** הוי. בתמיה וכו' משום גילוי פניס חשיב ליה מומר: **מומר גינלי פניס**. צפרהסיא: **כר' יהודה**. דלר"מ מומר לחלל שבת צפרהסיא מבטל: **בחומרתא דמדושא**. טענת שחותמה ממין אחר ואמרי' במסכת שבת (דף נט:.) היא של אלמוג וחותמה של מתכת אסור ללאת זה. חומרתא חותם. מדושא לא לתפרש. ודקמי' במס' שבת ולא נשנית שם לענין שבת אלא לענין טומאה ואומר אני חומרתא דמדושא קשר של בושם אחד ממניי הבשמים וכי האי גוונא אמרי' בשבת (דף סג.). דאין יוציא חומרתא דפילון וחייב עליו חטאת משום דמשאוי הוא ואינו תכשיט אדם: **גגון זה**. שמחלל שבת זננעא: **אינור ישראל מומר**. דחשבינן ליה מומר לכל מיני: ר' מאיר ורבנן במס' צבורות צפר' עד כמה (דף ל:.)

‏‏

אינו יכול לבטל כמו החזיק אחר זיטול דאין יכול עוד לבטל ור"מ סבר דיכול לבטל משום דלא חשיב מחזיק כיון שאמר הנתינה לא החזיק: **באן במומר לחל'ר שבתות בפרהסיא**. לפירוש הקונט' שהוליא צמוז דלעיל חשיב מומר אפי' צמייל דרבנן וכן משמע מדלגא משני הא והא צפרהסיא הא בלאורייתא הא בדרבנן ומימה דהא סתם לדוקי אינו נוהר כלל צמייל דרבנן אפי' צפרהסיא וכומים נמי שהיו מצטלים ונותנים רשות קודם שגורו עליהם ר' חמי ור' אסי צפ"ק דחולין (דף י:.) הא סתם כומים אינם מלמיינים בדברי חכמים ואפי' צפרהסיא ולא מודהרי וי"ל שרגילים הם ליהר לפי שיראים מחכמים כדלשכתן בנדה פרק בנות כומים (דף לג: א') אע"פ שדדוקים אנו **א** מתיראין אנו מפני הפרושים: **ביון דחזיה לר' יהודה נשיאה בבייה**. ול"ת והא ר' יהודה נשיאה גופיה נפק בחומרתא דמדושא כדאמר' במועד קטן בפרק מי שהפך (דף יב:.) ומיךר ר"ס דהאי גברא דהכא נפק ברשות הרבים והתם בחזר ומימה אפי' בחזר משמע התם דאסור דקאמר על ר' חמי דאיקפד מאי טעמא איקפד אי משום חומרתא דמדושא והא תניא השריים והנומים והטבעות הרי הן ככל הכלים הניטלין בחזר ואמר עלה דהיא' ברייתא בסוף פרק כירה (שבת דף מו:.) אמר עולא מאי טעמא הוליל ואיכא תורת כלי עליהן ומדנקט טעמא דתורת כלי משמע דאסור להתקטט בהם בחזר דלא חזו בשבת ואפ"ה שרי לזורך גופו ולזורך מקומו כמו כל דבר שיש תורת כלי עליו אע"פ שמלאתו לאסור כדאמר בפרק כמה אשה (שם דף סד:.) כל מקום שאסרו חכמים ללאת זו לרה"ר אסור ללאת זו לחזר חוץ מכבול ופאה נכרית ואור"י דודאי שירים וזומים וטבעות אסור להתקטט בהם בחזר שמה ילא צהן לרה"ר וברשות הרבים אסור דילמא שלף ומחוי ולא חשיב גזירה לגזירה אבל חומרתא דמדושא אינו תכשיט כלל ואפי' הוליא'ה באכזצעו לחזר ליכא איסור משום תכשיט דלאו תכשיט הוא אלא איסור טלטול בעלמא הוא דאיכא כלשון ראשון שפירש בקונט' טבעת ^(ז) שחותמה ממין אחר ולא כלשון צ' שפירש קשר של צשמים וכן ^(ח) במועד קטן (דף יב:.) דמדמה להו לשירים וזומים וטבעות ור' יהודה נשיאה לזורך גופו ולזורך מקומו אפקיניהו כגון לטייל בהם את התינוק או שאר עניינים ומשום הכי קאמר מ"ט איקפד דאיסור טלטול ליכא שהרי יש עליה תורת כלי כדתניא השריים והנומים שהם כשאר כלים שמלאתכן לאיסור שניטלין לזורך גופן וביון דאיסור טלטול ליכא איסור תכשיט פשיטא דליכא דאניו עשוי לתכשיט אלא כמו עץ בעלמא שעשוי לחתום זה חותמות ור"ת מפרש דתרוייהו נפקי לרה"ר ר' יהודה נשיאה באכזצעומיו וההוא גברא בקומצו ואם היה מותר לטלטל היה יכול להתקטט זו לרה"ר שתכשיט הוא ולא שייך למגור בלשם ^(ו) שלף ומחוי לכן לא הוזכר להציא ראייה אלא על הטלטול דלא חשיב כחתיכה של מתכת או של עץ דעלמא ומינה קשה לר"י דזה היה יכול לדקדק מן מתני' דפ' כמה אשה יולאה (שבת דף מ.) דתנן בטבעת שאין עליה חותם לא תלא ואם ילאה אינה חייבת חטאת ש"מ דחשיב ראיות לתכשיט ועוד דלישגא דנפק לא משמע בקומצו:

אין יכול לבטל כמו החזיק אחר זיטול דאין יכול עוד לבטל ור"מ סבר דיכול לבטל משום דלא חשיב מחזיק כיון שאמר הנתינה לא החזיק: **באן במומר לחל'ר שבתות בפרהסיא**. לפירוש הקונט' שהוליא צמוז דלעיל חשיב מומר אפי' צמייל דרבנן וכן משמע מדלגא משני הא והא צפרהסיא הא בלאורייתא הא בדרבנן ומימה דהא סתם לדוקי אינו נוהר כלל צמייל דרבנן אפי' צפרהסיא וכומים נמי שהיו מצטלים ונותנים רשות קודם שגורו עליהם ר' חמי ור' אסי צפ"ק דחולין (דף י:.) הא סתם כומים אינם מלמיינים בדברי חכמים ואפי' צפרהסיא ולא מודהרי וי"ל שרגילים הם ליהר לפי שיראים מחכמים כדלשכתן בנדה פרק בנות כומים (דף לג: א') אע"פ שדדוקים אנו **א** מתיראין אנו מפני הפרושים: **ביון דחזיה לר' יהודה נשיאה בבייה**. ול"ת והא ר' יהודה נשיאה גופיה נפק בחומרתא דמדושא כדאמר' במועד קטן בפרק מי שהפך (דף יב:.) ומיךר ר"ס דהאי גברא דהכא נפק ברשות הרבים והתם בחזר ומימה אפי' בחזר משמע התם דאסור דקאמר על ר' חמי דאיקפד מאי טעמא איקפד אי משום חומרתא דמדושא והא תניא השריים והנומים והטבעות הרי הן ככל הכלים הניטלין בחזר ואמר עלה דהיא' ברייתא בסוף פרק כירה (שבת דף מו:.) אמר עולא מאי טעמא הוליל ואיכא תורת כלי עליהן ומדנקט טעמא דתורת כלי משמע דאסור להתקטט בהם בחזר דלא חזו בשבת ואפ"ה שרי לזורך גופו ולזורך מקומו כמו כל דבר שיש תורת כלי עליו אע"פ שמלאתו לאסור כדאמר בפרק כמה אשה (שם דף סד:.) כל מקום שאסרו חכמים ללאת זו לרה"ר אסור ללאת זו לחזר חוץ מכבול ופאה נכרית ואור"י דודאי שירים וזומים וטבעות אסור להתקטט בהם בחזר שמה ילא צהן לרה"ר וברשות הרבים אסור דילמא שלף ומחוי ולא חשיב גזירה לגזירה אבל חומרתא דמדושא אינו תכשיט כלל ואפי' הוליא'ה באכזצעו לחזר ליכא איסור משום תכשיט דלאו תכשיט הוא אלא איסור טלטול בעלמא הוא דאיכא כלשון ראשון שפירש בקונט' טבעת ^(ז) שחותמה ממין אחר ולא כלשון צ' שפירש קשר של צשמים וכן ^(ח) במועד קטן (דף יב:.) דמדמה להו לשירים וזומים וטבעות ור' יהודה נשיאה לזורך גופו ולזורך מקומו אפקיניהו כגון לטייל בהם את התינוק או שאר עניינים ומשום הכי קאמר מ"ט איקפד דאיסור טלטול ליכא שהרי יש עליה תורת כלי כדתניא השריים והנומים שהם כשאר כלים שמלאתכן לאיסור שניטלין לזורך גופן וביון דאיסור טלטול ליכא איסור תכשיט פשיטא דליכא דאניו עשוי לתכשיט אלא כמו עץ בעלמא שעשוי לחתום זה חותמות ור"ת מפרש דתרוייהו נפקי לרה"ר ר' יהודה נשיאה באכזצעומיו וההוא גברא בקומצו ואם היה מותר לטלטל היה יכול להתקטט זו לרה"ר שתכשיט הוא ולא שייך למגור בלשון ^(ו) שלף ומחוי לכן לא הוזכר להציא ראייה אלא על הטלטול דלא חשיב כחתיכה של מתכת או של עץ דעלמא ומינה קשה לר"י דזה היה יכול לדקדק מן מתני' דפ' כמה אשה יולאה (שבת דף מ.) דתנן בטבעת שאין עליה חותם לא תלא ואם ילאה אינה חייבת חטאת ש"מ דחשיב ראיות לתכשיט ועוד דלישגא דנפק לא משמע בקומצו:

אי בר"מ אפי' בא' מב' איסורין נמי. וה"נ תניא צהדיא בצבורות צפ' עד כמה (ד' ג.) נחשד לדבר אחד נחשד לכל התורה כולה דברי ר"מ ומימה דצפ' זה צורר (סנהדרין דף סז.) גבי פלוגתא דאצ"י ורבא דאוכל בנלות להכעיס ורבא אמר כשר צעי לאוקומי רבא כר' יוסי דאמר הוסי

הדר פרק ששי עירובין

והא תנן מי שנתן רשות כו'. הא דפרין אצרייתא טפי מלמתני' משום דצברייתא מסיים זה דברי ר"מ:

הוציא בין בשוגג בין במזיד יבול לבטל. פירש בקונט' אע"ג דמומר ^א הוא לחלל שבת יכול לבטל ר' יהודה אומר

צמוז אינו יכול לבטל קסבר מומר לחלל שבת אינו יכול לבטל בלא שכירות ומדחולה טעם בקונטרס משום מומר לריך לומר דצפרהסיא קאמר כדמסיק דדוקא צפרהסיא לר' יהודה אינו יכול לבטל רשות ואפ"ה לר"מ מבטל רשות ובסמוך נמי דקאמר מומר בגילוי פניס אינו מבטל רשות כמאן כר' יהודה פירש בקונט' דלר"מ צריש פירקין דרישא דמתני' ר"מ וי"ל דודאי כולה מתניתא עד ר' יהודה ר"מ קמני לה כדמסיים זה בצרייתא דברי ר"מ דר"מ שונה דברי רבננן דברי חכמים ודברי ר"ג ואפשר דסבר כר"ג דאמר לדוקי אינו כנכרי ^א ועוד מדפליגי ר"מ ור' יהודה אליבא דר"ג משמע נמי דכר"ג סבירא ליה ומינה לא משמע כלל לפרש ברייתא זו מטעם מומר חדא דלמה ליה למנקט הוליא הוא ליה למימר שחילל שבת בכל מלאתה שחילל ועוד דמשמע דמשום דהוליא בשבת זו דקמני עד שלא נתן רשותו הוליא ועוד דמשמע סתם הוליא בכל ענין צין זננעא צין צפרהסיא כמו מי שנתן רשותו והוליא דסיפא ומפרש ר"י דהכא לאו מטעם מומר קאמר דמומר לא שייך אלא באדם הרגיל לחלל שבתות ואינו נוהר כלל אבל הכא לא ברגיל איירי אלא שצמקרה בעלמא אירע כך שהוליא שהיה דחוק לפי שעה ואם בשבת שעברה עשה כן אפי' צמוז לא היה מוסיק כלום אפי' לר' יהודה דלאו מומר הוא כדפירשמי אלא דוקא בשבת זו דמלאתר שהחזיק ברשותו

אינו יכול לבטל כמו החזיק אחר זיטול דאין יכול עוד לבטל ור"מ סבר דיכול לבטל משום דלא חשיב מחזיק כיון שאמר הנתינה לא החזיק: **באן במומר לחל'ר שבתות בפרהסיא**. לפירוש הקונט' שהוליא צמוז דלעיל חשיב מומר אפי' צמייל דרבנן וכן משמע מדלגא משני הא והא צפרהסיא הא בלאורייתא הא בדרבנן ומימה דהא סתם לדוקי אינו נוהר כלל צמייל דרבנן אפי' צפרהסיא וכומים נמי שהיו מצטלים ונותנים רשות קודם שגורו עליהם ר' חמי ור' אסי צפ"ק דחולין (דף י:.) הא סתם כומים אינם מלמיינים בדברי חכמים ואפי' צפרהסיא ולא מודהרי וי"ל שרגילים הם ליהר לפי שיראים מחכמים כדלשכתן בנדה פרק בנות כומים (דף לג: א') אע"פ שדדוקים אנו **א** מתיראין אנו מפני הפרושים: **ביון דחזיה לר' יהודה נשיאה בבייה**. ול"ת והא ר' יהודה נשיאה גופיה נפק בחומרתא דמדושא כדאמר' במועד קטן בפרק מי שהפך (דף יב:.) ומיךר ר"ס דהאי גברא דהכא נפק ברשות הרבים והתם בחזר ומימה אפי' בחזר משמע התם דאסור דקאמר על ר' חמי דאיקפד מאי טעמא איקפד אי משום חומרתא דמדושא והא תניא השריים והנומים והטבעות הרי הן ככל הכלים הניטלין בחזר ואמר עלה דהיא' ברייתא בסוף פרק כירה (שבת דף מו:.) אמר עולא מאי טעמא הוליל ואיכא תורת כלי עליהן ומדנקט טעמא דתורת כלי משמע דאסור להתקטט בהם בחזר דלא חזו בשבת ואפ"ה שרי לזורך גופו ולזורך מקומו כמו כל דבר שיש תורת כלי עליו אע"פ שמלאתו לאסור כדאמר בפרק כמה אשה (שם דף סד:.) כל מקום שאסרו חכמים ללאת זו לרה"ר אסור ללאת זו לחזר חוץ מכבול ופאה נכרית ואור"י דודאי שירים וזומים וטבעות אסור להתקטט בהם בחזר שמה ילא צהן לרה"ר וברשות הרבים אסור דילמא שלף ומחוי ולא חשיב גזירה לגזירה אבל חומרתא דמדושא אינו תכשיט כלל ואפי' הוליא'ה באכזצעו לחזר ליכא איסור משום תכשיט דלאו תכשיט הוא אלא איסור טלטול בעלמא הוא דאיכא כלשון ראשון שפירש בקונט' טבעת ^(ז) שחותמה ממין אחר ולא כלשון צ' שפירש קשר של צשמים וכן ^(ח) במועד קטן (דף יב:.) דמדמה להו לשירים וזומים וטבעות ור' יהודה נשיאה לזורך גופו ולזורך מקומו אפקיניהו כגון לטייל בהם את התינוק או שאר עניינים ומשום הכי קאמר מ"ט איקפד דאיסור טלטול ליכא שהרי יש עליה תורת כלי כדתניא השריים והנומים שהם כשאר כלים שמלאתכן לאיסור שניטלין לזורך גופן וביון דאיסור טלטול ליכא איסור תכשיט פשיטא דליכא דאניו עשוי לתכשיט אלא כמו עץ בעלמא שעשוי לחתום זה חותמות ור"ת מפרש דתרוייהו נפקי לרה"ר ר' יהודה נשיאה באכזצעומיו וההוא גברא בקומצו ואם היה מותר לטלטל היה יכול להתקטט זו לרה"ר שתכשיט הוא ולא שייך למגור בלשון ^(ו) שלף ומחוי לכן לא הוזכר להציא ראייה אלא על הטלטול דלא חשיב כחתיכה של מתכת או של עץ דעלמא ומינה קשה לר"י דזה היה יכול לדקדק מן מתני' דפ' כמה אשה יולאה (שבת דף מ.) דתנן בטבעת שאין עליה חותם לא תלא ואם ילאה אינה חייבת חטאת ש"מ דחשיב ראיות לתכשיט ועוד דלישגא דנפק לא משמע בקומצו:

אי בר"מ אפי' בא' מב' איסורין נמי. וה"נ תניא צהדיא בצבורות צפ' עד כמה (ד' ג.) נחשד לדבר אחד נחשד לכל התורה כולה דברי ר"מ ומימה דצפ' זה צורר (סנהדרין דף סז.) גבי פלוגתא דאצ"י ורבא דאוכל בנלות להכעיס ורבא אמר כשר צעי לאוקומי רבא כר' יוסי דאמר הוסי

^{בדיני}

סמ.

עין משפט

נר מצוה

נא א מיי' פ"צ מהלכות עירובין הלכה ו סמג עשין דרבנן א טוש"ע ז"ח ס"י שפא סעיף א':
ב נמי' פ"י מהל' משכב ומושב הל' ט טוש"ע י"ד ס"י קיט סעי' ז':

‏‏

רבי ניסים גאון

כמאן אי כר' מאיר דאמר משומד לרבך אחד הוי משומד לכל התורה כולה, אפילו אחד מכל איסורין שבתורה נמי. ואי כרבנן אמרי נחשד לרבך אחד לא נחשד לכל התורה. הא דר' מאיר משחית לה בחוטפתא דמאי, דהניא עם הארץ שקיבל עליו כל דברי חבירות ונחשד על דבר אחד, נחשד על כלם דברי ר' מאיר. ואיתה להא ברייתא בגמ' דבכורות בפרק עד כמה ישראל חייבין להטפל בבכור. ודברי חכמים עד דהוי משומד לע"ז. אינהו נמי בחוטפתא בכורות (פ"ג) דהניא חשוד על ע"ז חשוד על כל המצות שבתורה. ולא למפרע אמא מוכיז ולהבא שגא למן היום אשר צוה ה' והלאה.

‏‏

רבינו חננאל (המשך)

גוי הוא ובביטול סני ליה, אלא אם יוציא יאסר. ופרקינן מאי שלא יוציא דקתי מבתיא שלא יוציא היום, כר' יהוד' דקתי עד שלא תחשך. איבעית אימא לא קשיא האי דקתי ר' יהודה הצדוקי אינו מבטל אלא הרי הוא כגוי [ב]מחלל שבתות כדאמר ר' יהוד' ודאי במשומד מחלל שבתות בצינעא. והא דהניא משומד בגילוי פניס אינו מבטל רשותו כר' יהוד' ההוא משומד דנפק בחומרתא דמדושא: [פ]ירוש טבעת כדגרסינן בגמ' בפרק מי שהפך ר' יהודה נשיאה נפק בפרהסיא. דמדורשין, איקפד ר' אמי. אמר רב יוסף מאי טעמא איקפד, והתניא השריים והנומים והטבעות הרי הן ככלים המטלטלים בחצר. וזה המשומד נפיק בה בשבת ברשות הרבים, בהוי דחזויה לר' יהוד' נשיאה כסייה להאי חומרתא, כלומר נתבטל ממנו. אמר כגון זה שאינו מחלל שבת בגילוי פניס יכול לבטל רשות לר' יהודה. אמר רב הונא איזהו ישראל משומד זה המחלל שבת בפרהסיא. וא"ל רב נחמן אי לר' מאיר, אפילו עבר על אחת מכל המצוות שבתורה משומד הוי. אי לרבנן

א) הוסיגם ע"פ הערוך ערך חמר. ור' גס בתוס' ד"ה כיון שהביאו ענין זה בשם ר"מ.